Algemene beschouwingen begroting

2027 en meerjarenraming 2028-2030.

Voorzitter,

Voor ons ligt de concept begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030. Het betreft de eerste begroting van deze raadsperiode. Alvorens in te gaan op deze begroting en meerjarenraming willen wij de auditcommissie bedanken voor het uitgebrachte advies en voor de beantwoording van de financieel technische vragen. Ook dank aan het college voor de beantwoording van de door de auditcommissie als niet financieel technisch aangemerkte vragen.

Gelet op de ambities van de raad en de onder druk staande financiële ruimte van gemeenten kiest het college in deze begroting voor een realistische koers met het risico op tegenvallers. De begroting is volgens het college beleidsarm samengesteld omdat het uitvoeringsprogramma van het college in januari 2027 in de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Het verbaast ons dan ook dat in deze beleidsarme begroting voor een bedrag van

€ 1.740.864,00 aan noodzakelijkheden is opgenomen. Wij verstaan onder noodzakelijkheden “nieuwe wensen” en daarmee is deze begroting ons inziens verre van beleidsarm.

Onder deze noodzakelijkheden vallen o.a. de kosten voor kleinschalig verblijf jeugd ten bedrage van € 244.000,00. Daarbij stelt het college dat het in de verwachting ligt dat dit bedrag voor 2027 nodig is. Wij lezen hier een discrepantie tussen noodzakelijkheid en verwachting. En vragen ons dan ook af of deze uitgave in de lijst van noodzakelijkheden thuishoort.

Ook de korte termijn maatregelen KTM deel 2 ten bedrage van € 615.264,00 maken deel uit van de lijst noodzakelijkheden. De kosten voor de korte termijn maatregelen worden volledig in 2027 meegenomen. Wij vragen ons af of dit noodzakelijk is en of deze kosten over meerdere jaren kunnen worden uitgestreken.

Voorzitter, in zijn algemeenheid zijn wij van mening dat de als noodzakelijkheden opgenomen posten, voor zover het uitgaven betreffen, niet op voorhand in de vast te stellen begroting 2027 dienen te worden opgenomen, doch eerst bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma dienen te worden meegenomen. Dit maakt een integrale afweging van alle op dat moment gewenste uitgaven mogelijk.

Dit geldt derhalve voor alle noodzakelijkheden, waaronder de Toezichthouder groen ten bedrage van € 50.000,00 structureel, de verhoging van het flexbudget algemeen ten bedrage van € 250.000,00 structureel en het incidenteel flexbudget VTHV ten bedrage van

€ 540.000,00.

De fractie AWB vindt deze verhogingen bovendien zeer fors en stelt het college voor te willen bezien of voor de VTH-taken tegen minder kosten een groter beroep kan worden gedaan op de omgevingsdienst zuidoost-brabant (ODZOB), die voor deze taken in het leven is geroepen. Door meer taken onder te brengen bij de ODZOB wordt bovendien de exploitatie van deze dienst verbeterd en snijdt het mes aan beide kanten. Wij horen graag hoe het college hierover denkt.

Voorzitter bij de vaststelling van de begroting 2026 heeft de fractie een mondeling amendement ingediend om de meerjarenraming niet vast te stellen, doch voor kennisgeving aan te nemen. De raad heeft het amendement unaniem aangenomen. Het vaststellen van de meerjarenraming is juridisch onjuist omdat er ieder jaar een formele nieuwe afweging moet plaatsvinden. Het verbaasd ons ten zeerste dat nu opnieuw in strijd met de wet wordt voorgesteld om de meerjarenraming 2028-2030 vast te stellen.

Hetzelfde geldt voor het bepaalde in lid 2 van het voorgenomen besluit waarin wordt voorgesteld om ook voor de jaren 2028 tot en met 2030 het indexeringspercentage van de OZB tarieven vast te stellen op 3% per jaar.

De fractie dient primair gelet op het vorenstaande dan ook een drietal daartoe strekkende amendementen in. Voor het geval ons algemeen amendement noodzakelijkheden niet wordt aangenomen dienen wij bij deze ook afzonderlijke amendementen in.

Voorzitter de algemene beschouwingen zijn tevens het moment om datgene wat bij ons leeft en waarover wij ons zorgen maken met u en met onze inwoners te delen.

Zo maakt de fractie AWB zich o.a. zorgen over de onzekerheid in de wereld. Over de bestaanszekerheid van onze inwoners en over de expansiedrift van Brainport.

In dit verband vragen wij ons af waar onze inwoners in gevallen van crisis, zoals een langdurige stroomuitval, een cyberaanval of wateruitval, terecht kunnen voor informatie, hulp en basisvoorzieningen. Een crisis wacht ons inziens niet op de resultaten van de pilots in de gemeenten Helmond en Geldrop-Mierlo.

Door de expansiedrift van Brainport constateren wij verdringing op de woningmarkt en oplopende wachttijden voor publieke voorzieningen zoals zorg en onderwijs.

Wij vrezen dat Brainport door de schaalsprong in onbalans geraakt. We moeten op zeer korte termijn regionaal op zoek naar een tegenwicht voor de snelle groei. De grenzen van onze sociale en ecologische draagkracht zijn, volgens Bas van Stokkom, socioloog verbonden aan de Stichting Beter Eindhoven, al een tijdje bereikt. Wij delen deze constatering.

Bestaanszekerheid.

Door de stijgende energieprijzen, gaan ook de prijzen voor levensonderhoud en van andere bestedingen door het dak. Dit heeft grote gevolgen voor de bestaanszekerheid van onze inwoners. Wij maken ons daarover grote zorgen. Juist in tijden waarin inwoners worden geconfronteerd met stijgende woonlasten, energieprijzen en kosten voor levensonderhoud dient de overheid en de gemeente in het bijzonder uiterst terughoudend te zijn met nieuwe uitgaven die uiteindelijk leiden tot hogere lasten voor de inwoners.

Netcongestie.

Door de netcongestie vertraagt de realisering van bouwplannen. Ook in Waalre staan talloze woonhuizen in de wacht door het overvol stroomnet. Dit betekent dat een deel van onze inwoners dat op zoek is naar een passende woning nog langer moet wachten en jongeren nog langer bij hun ouders thuis moeten wonen.

Beschermtafel.

Wat ons ook zorgen baart is de werkwijze van de beschermtafel Eindhoven waar jaarlijks bewust zonder toestemming van de ouders privacy gevoelige gegevens van kinderen uit 300 gezinnen in Zuidoost-Brabant, waaronder dus ook gezinnen uit Waalre, worden gedeeld. Wij wachten de uitgestelde beantwoording van onze vragen door het college af en zullen ook daarna de ontwikkelingen terzake blijven volgen.

Ontmoetingsplekken.

Ook de teloorgang van ontmoetingsplekken in het kerkdorp Waalre en het gebrek aan opslagruimten voor verenigingen baart ons zorgen. In dat verband zouden wij het toejuichen als Het Klooster als ontmoetingsplek behouden blijft en er voor verenigingen al dan niet met hulp van de gemeente ruimte wordt gevonden voor de opslag van materialen. Het verenigingsleven is van groot belang voor de sociale cohesie in ons dorp en verdient onze volle steun en betrokkenheid.

Communicatie.

Begrijpelijke taal is geen luxe maar een voorwaarde voor participatie. Elke inwoner moet gemeentelijke informatie kunnen begrijpen. Een overheid die wil dat alle inwoners participeren, moet begrijpelijk communiceren. Begrijpelijke taal is geen extra service, maar een basisvoorwaarde voor goed bestuur.

Luchtkwaliteit.

Voorzitter op 15 oktober bericht de provincie Noord-Brabant dat Brabant samen met de gemeenten en het Rijk werkt aan gezonde lucht en dat uit de meetresultaten 2025 blijkt dat de luchtkwaliteit voldoet aan de normen. In tegenstelling hiermee bericht het E.D. op 16 oktober dat de lucht in de regio Eindhoven het slechtst is. Dit blijkt uit een onderzoek dat TNO uitvoerde in opdracht van de provincie. Eindhoven Airport komt in dezen als de grootste bekende uitstoter van ultrafijnstof uit de bus. Ultrafijnstof kan mogelijk hart-vaat- en luchtwegaandoeningen veroorzaken. Wij maken ons hierover ernstig zorgen en vragen ons af welke waarde wij moeten hechten aan de conclusie van de provincie dat de luchtkwaliteit voldoet aan de normen. Hetgeen wat ons betreft zeker niet betekent dat er geen gezondheidsrisico’s bestaan.

Onderwijs.

Door de netcongestie loopt wellicht ook de bouw van de nieuwe school in Waalre-noord vertraging op. Evenals de VVD kunnen wij ons voorstellen dat als gevolg daarvan de noodzaak voor de bouw van noodlokalen bij Kindcentrum De Wilderen zich weer doet voelen. Zijn er hierover al signalen van het schoolbestuur bij het college binnengekomen. Zo ja welke.

Natura 2000.

Verder maken wij ons zorgen voor de gevolgen van de Natura 2000 gebieden voor het voortbestaan van onze boeren, die met hun in het Dommeldal gelegen gronden te maken krijgen met vergaande natuurbeschermende maatregelen. Dit ondanks het feit dat uit de onlangs gepresenteerde uitwerking van de stikstofplannen blijkt dat deze op essentiële onderdelen tot tevredenheid van de boeren zijn aangepast.

Regionaal fonds voor herontwikkeling bedrijfslocaties.

In het E.D. van gisteren lezen wij dat het regionaal fonds voor herontwikkeling bedrijfslocaties is uitgelopen op een duur fiasco. De gemeenteraden zouden over het stopzetten van het regionaal subsidiefonds en de sluiting van het loket afgelopen maand zijn geïnformeerd. Heeft het college en/of de raad in dezen iets gemist.

Septembercirculaire.

Bij de oordeelsvormende behandeling van de begroting deelde de portefeuillehouder mede dat we bij de behandeling van het uitvoeringsprogramma op grond van de septembercirculaire structureel € 233.000,00 ter beschikking hebben voor nieuw beleid. Uit de raadsinformatiebrief blijkt echter dat hiervan al € 75.000,00 is opgesnoept voor de versterking van de regie volkshuisvesting en voor de bibliotheken, zodat de ruimte op voorhand al is beperkt tot € 158.000,00. Uit de raadsinformatiebrief begrijpen wij dat de gelden voor de versterking van de regie volkshuisvesting en voor de bibliotheken doeluitkeringen betreffen. Is dat juist en zo neen hadden deze uitgaven dan ook voor een integrale afweging meegenomen moeten worden bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma.

Voorzitter AWB kiest voor een financieel gezonde gemeente, voor zorgvuldige afwegingen en voor beleid dat aansluit bij de belangen van onze inwoners. Financiële voorzichtigheid, bestuurlijke zorgvuldigheid, bestaanszekerheid en de bescherming van de leefbaarheid van Waalre vormen daarbij de rode draad van onze algemene beschouwingen en zijn voor onze fractie leidende uitgangspunten bij de beoordeling van

deze begroting. Juist daarom vinden wij dat de genoemde noodzakelijkheden eerst integraal moeten worden afgewogen binnen het uitvoeringsprogramma, zodat de raad op basis van alle wensen, opgaven en financiële mogelijkheden, in januari 2027, weloverwogen keuzes kan maken.

Met die kanttekening en met in achtneming van de door ons ingediende amendementen kunnen wij ons vinden in de voorliggende begroting 2027.

Mede namens de fractie AWB verzoek ik het college om onze geuite zorgen ter harte te nemen en daar waar mogelijk hieraan in het belang van Waalre en haar inwoners een positieve bijdrage te leveren.

Met dank voor uw aandacht.

Jo Claessen, fractievoorzitter Aalst Waalre Belang.